

STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ
A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE

System kontrol SZPI, kontrola bezpečnosti biopotravin

Ing. Jindřich Pokora

6. listopadu 2014

Kontrola reziduí pesticidů v ČR

Ministerstvo zemědělství - Úřad pro potraviny

- *SZPI*
- *SVS*
- *ÚKZÚZ*

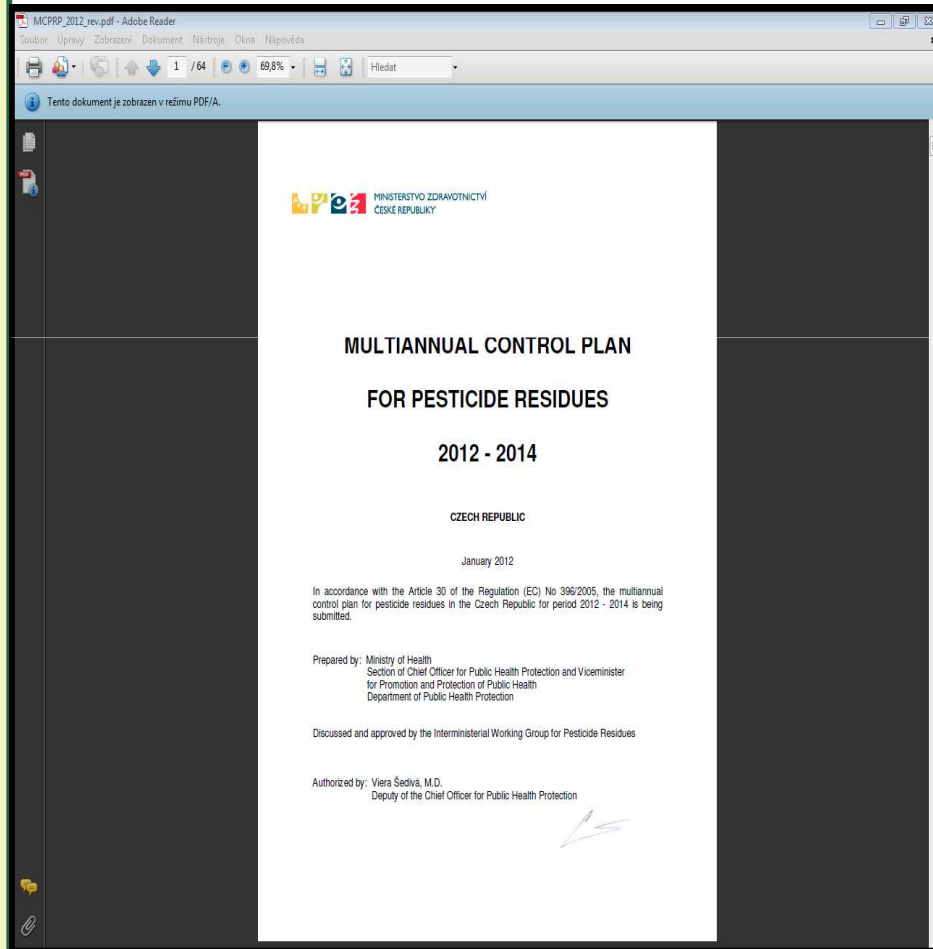
Kontrola reziduí pesticidů v ČR

Ministerstva zdravotnictví – sekce HH, odbor
ochrany veřejného zdraví

- OOVZ - dozor nad veřejným stravováním
- Transpozice a implementace legislativy,
- Hodnocení rizika
- Zpracování podkladů pro návrhy MRL

Kontrola reziduí pesticidů v ČR

- Právní základ
- Dozorové orgány
- Úřední laboratoře
- Použité laboratorní metody
- Rozpis analytů a komodit
- <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1037107&nid=11386&hl=víceletý>

Pesticidy: kontrolní činnost SZPI

- SZPI provádí kontrolu reziduí pesticidů především v potravinách neživočišného původu
- cca 35 inspektorů je specializováno na kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny, včetně odběru vzorků pro analýzy reziduí pesticidů.

Pesticidy: kontrolní činnost SZPI

- monitoring reziduí pesticidů + následné kontroly;
- zesílené úřední kontroly – dle nař. 669/2009;
- hlášení v systému RASFF;
- Podněty;
- mimořádné akce – např. glyfosát v čočce, didecyl dimethyl ammonium chlorid a benzalkonium chlorid v ovoci a zelenině.

Pesticidy: zesílená úřední kontrola

Brassica oleracea	Čína	20% zásilek
Pomelo čerstvé	Čína	20% zásilek
Čaj	Čína	10 % Zásilek
Fazole, paprika	Dominikánská republika	20 % zásilek
Pomeranče, jahody, paprika	Egypt	10 % zásilek
Máta	Maroko	10% zásilky
Čerstvý koriandr, bazalka, máta, petržel	Vietnam	20 % zásilek

Pesticidy: Postupy a sankce v případě porušení

- v případě překročení MRL je uložen zákaz prodeje či distribuce kontrolované potraviny, popř. je nařízeno stažení potraviny;
- kontrolovaná osoba je pověřena provést opatření vedoucí k minimalizaci dalšího výskytu nadlimitních nálezů;
- v rámci správního řízení uložena pokuta;
- o překročení MRL jsou informovány regionální inspektoráty + ústřední inspektorát;
- v případě závažných překročení ústřední inspektorát koordinuje opatření na celostátní úrovni;
- provázanost s RASFF.

Testy prokázaly pesticidy ve všech francouzských vínech

- 1. 10. 2013 www.velkaepocha.sk
- **Laboratorní testy francouzských lahvových vín prokázaly přítomnost reziduí chemických postřiků u všech z 92 prověřovaných vzorků, včetně těch bio, uvedla francouzská spotřebitelská organizace UFC-Que Choisir v říjnovém vydání svého časopisu.**
- Jak uvádí agentura Bloomberg, nálezy byly značně pod maximální povolenou hladinou reziduí, nicméně tyto limity se vztahují pouze na nezrzašené hrozny, neboť EU pro lahvové víno nestanovuje maximální hranici reziduí pesticidů, insekticidů ani fungicidů.
- Zbytky pesticidů byly prokázány také u biovín, i když ve velmi malém množství, v průměru dvakrát až čtyřikrát nižším než obyčejná vína, poznamenává server FoodSafetyNews a dodává, že jde zřejmě o pozůstatky po konvenčním pěstování nebo postřiky z vedlejších vinic.

Víno z Evropy? Lahůdka plná pesticidů

- 29.03.2008 11:05 - Týden.cz
- **Vína, která přicházejí na stoly spotřebitelů v Evropské unii, ve valné většině obsahují lidskému zdraví škodlivé pesticidy. Jde přitom i o vína, která pocházejí ze světoznámých vinic. Vyplývá to ze zprávy, kterou představila nezisková organizace Pesticide Action Network (PAN) Europe.**

Organizace testovala 34 evropských vín z konvenční zemědělské produkce. Ve všech našla pesticidy, v jednom vzorku dokonce "koktejl" deseti různých pesticidů. Celkem v lahvích bylo 24 různých druhů pesticidů. Pět z nich Evropská unie zařadila na seznam látek, které způsobují rakovinu a které mají negativní vliv na lidský rozmnožovací a hormonální systém.

Monitoring pesticidů - burčák

- 4 vzorky
- A) boscalid 0,27 – 5mg/kg; cyprodinil 0,03 – 5; dimethomorph 0,07 – 3; improvalicarb 0,006 – 2.
- B) boscalid 0,011 - 5; carbendazim 0,008 – 0,03; improvalicarb 0,009 – 2; pyrimethanil 0,035 – 5; thiphanate-metyl 0,048 - 0,1.
- C) pyrimethanil 0,006 – 5.
- D) improvalicarb 0,25 – 2; kresoxim-methyl – 0,084 – 1.

Monitoring pesticidů - burčák

- V každé kontrolované šarži byla nalezena alespoň jedna účinná látka.
- Nejednalo se pouze o přípravky k potlačení *B.cinerea*, nalezena rezidua přípravků určených proti perenospoře a padlí.
- Limit – využitelný je limit pro čerstvé hrozny révy vinné, jeho „vyčerpání“ bylo nejčastěji do 10%.

Monitoring pesticidů - víno

- Kontrolováno celkem 14 šarží
- 5 šarží bez jediného nálezu:
 - Rulandské modré Bio PS 2009
 - Svatovavřínecké Bio PS 2009
 - Sauvignon Bio PS 2009
 - Plněno Veritas s.r.o. Bošovice
 - J.P. Chenet Cabernet – Syrah
Francie
 - Víno bílé
Španělsko
- Ostatních 9 splnilo limit pro čerstvé hrozny

Monitoring pesticidů - víno

- Laurot BIO 2005 – fenhexamid 0,004 – 5; metalaxyl 0,003 – 2; methoxyfenozide 0,041 - 1.
- Víno bílé (EU) – thiophanate-methyl 0,088 – 0,1
- Víno červené (EU) – metalaxyl 0,006 – 2; methoxyfenozide 0,005 – 1.
- Sylvánské zelené PS 2009 – fenhexamid 0,062 – 5; iprovalicarb 0,013 – 2; metalaxyl 0,003 – 2; methoxyfenozide 0,003 – 1, pyrimethanil 0,039 – 5.
- San Matteo Bianco Mosso (It) - fenhexamid 0,004 – 5; metalaxyl 0,003 – 2.

Monitoring pesticidů - víno

- Ryzlink vlašský ČR – boscalid 0,053 – 5; iprovalicarb 0,002 – 2; pyrimethanil 0,006 – 5.
- Kadarka Kékfrankos (Maď) – carbendazim 0,012 – 0,3; thiophanate-metyl 0,093-0,1;
- Rulanské modré 2009, zemské – dithiokarbamáty 0,11 – 5; iprovalicarb 0,013 – 2; nethoxyfenozide 0,089 – 1; spiroxamine 0,006 – 1; tetraconazol 0,005 – 0,5.
- Modrý Portugal (Maď) – fenhexamid 0,005 – 5; matalaxyl 0,004 – 2; pyrimethanil 0,003 -5.

Monitoring pesticidů - víno

- V 5 šaržích ze 14 nebyla nalezena žádná rezidua;
- 2 nálezy thiphanate-methyl se blížily MRL;
- Obvykle jsou nálezy 100 – 1000 x nižší než MRL;
- SZPI tak nemá objektivní důvod zařadit vína do monitoringu pesticidů;
- Je na zvážení, zda má smysl pro víno stanovit MRL s ohledem na rozdíl spotřeby čerstvých hroznů a vína.

Evropa 2011 monitoring pesticidů

- **Kontrolováno 71 164 šarží – z toho 4117 biopotraviny**
- **Překročení MRL: konvence 2,6% x bioprodukce 0,5%(!)**
- **Ořechy+ovoce: konvence 2,2% x bioprodukce 0,5%**
- **Zelenina: konvence 3,7% x bioprodukce 0,5%**
- **Biopotraviny - účinné látky:**
 - bromidy (mrkev, špenát)
 - spinosad (rajčata, hrušky)

Bio ovoce+ořechy 2011

- Kontrolován různý počet vzorků: 1 – 357;
- Země **bez** pozitivních nálezů: Dánsko, Litva (1), Lotyšsko, Lucembursko, Polsko (1), Portugalsko, Slovensko, Španělsko;
- Země **s** pozitivními nálezy + nadlimitními:
Portugalsko 2, Česko 3 + 1, Finsko, Francie, Řecko, Rakousko 4 (Francie 1 nadlimitní), Itálie 5, Německo 60 + 3.

Bio zelenina 2011

- Kontrolováno 1 – 652;
- Země **bez** pozitivních nálezů: Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Slovensko, Slovinsko, Švédsko;
- Země **s** pozitivními nálezy + nadlimitními:
Belgie 4 + 2, Česká republika 9, Německo 104 + 3

Česká republika 2013

- Kontrolováno 1036 šarží potravin z celého světa;
- Bio 15 % x konvence 85 %;
- Pozitivní nálezy 578 (56%), z toho konvence (66%) x bio (13%);
- Nevyhovující nálezy 9 (0,9%).

Česká republika 2013

- Obiloviny: konvence 34,2% x bio 16,7%, nadlimitní 0;
- Ovoce: konvence 85% x bio 12, 5%, nadlimitní 0;
- Zelenina: konvence 68% x bio 12%, nadlimitní 3 (2 x houby Polsko, zeleninová paprika Maroko).

Závěr

- Bioprodukty jsou celkem běžně kontaminovány rezidui pesticidů (úlet, historická zátěž, podvody?);
- Nadlimitní nálezy jsou zjišťovány pouze ojediněle, prakticky se jedná o 100 x nižší frekvenci než u produkce konvenční;
- Monitoring bioprodukce pokračovat bude, je otázkou nakolik se v budoucnu věnovat podvodům ve věci zda se vůbec jedná o bioprodukci.